

Vi skal ikke her gå lenger inn i den diskusjonen, men heller bemerke hva forskjellen på den oppmerksomhetsfangende forsiden og den mer nyanserte kronikken sier om vårt forhold til teknologi. Selv om vi ofte tenker på teknologi som hjelpemidler og som noe vi kontrollerer bruken av, er det likevel lett å skremme publikum med teknologier som kanskje vil vise seg å være «ute av kontroll».

Vi utvikler stadig nye teknologier fordi vi ønsker at de skal lede til positive samfunnsendringer, som når for eksempel grønn teknologi erstatter fossil teknologi, og når velferdsteknologi gjør at eldre og pleietrengende kan bo hjemme i kjente omgivelser i stedet for på sykehjem, osv. Men Aftenpostens oppslag spilte på en grunnleggende ambivalens: Med mulighetene nye teknologier åpner opp for, kommer også en trussel om negative samfunnsendringer. Generativ kunstig intelligens stiller oss overfor et teknologisk gjennombrudd som vil endre fremtiden vår, men foreløpig vet vi ikke helt på hvilke måter. Som vi skal se utover i dette kapitlet, er det ikke uvanlig at teknologi unndrar seg full kontroll, til tross for at det er vi som både utvikler, innfører og bruker dem.

Digitalisering: berikelse eller utfordring?

At teknologi er viktig i dagens samfunn, er ingen underdrivelse. Små og store og synlige og usynlige dingser følger oss hele tiden: fra tannkrem til vaksiner og komplekse vitenskapelige instrumenter; fra klær til selvkjørende biler og militære droner; fra vannglass til metadata og *Internet of Things*. Det moderne kunnskapssamfunnet er muliggjort av teknologi, og nye teknologier vi ennå ikke kjenner, vil helt sikkert prege morgendagens samfunn.

En teknologisk drevet endring Norge og mange andre land står midt oppe i nå, er **digitaliseringen** av ulike samfunnssektorer.

Digitalisering i seg selv omfavner mye: bevaring av kulturuttrykk som litteratur og film, modellering av havbunnen, simulert kjøreopplæring, fremvekst av delingsøkonomi og mye mer. Primært henspiller imidlertid uttrykket på at møteplasser og tjenester i offentlig og privat sektor overføres til nettbaserte apper og plattformer.

Digitaliseringen drives fremover av samme grunn som annen teknologiutvikling: for at våre ulike gjøremål skal bli lettere, tryggere, mer effektive osv. Men med slike gevinster løper det også en parallell risiko for bi- og ringvirkninger som vi slett ikke ønsker. Digitaliseringen krever for eksempel at innbyggerne har hensiktsmessig utstyr (PC, nettbrett, smarttelefon), og at de har digital kompetanse, men holder veksten i den digitale kompetansen tritt med tempoet i digitaliseringen? Personer med funksjonsutfordringer som ellers kan bo alene, trenger ofte hjelp med digitale løsninger på mobil og nettbrett (Andersson, 2022). Eldre rapporterer om utrygghet og ensomhet når kontakten med helsevesenet blir digital (Westeren et al., 2020).

Hvordan vi skal digitalisere samfunnet, er en teknisk utfordring, men hvordan den skal gjøres uten at det følger ugunstige og uønskede samfunnsendringer, er ikke et teknisk spørsmål. Digitaliseringen har politiske, økonomiske, etiske og juridiske konsekvenser. Det handler om arbeidsplasser – både de som forsvinner og de som kommer til; om helse, personvern, trygghet og sikkerhet; om at folk som ikke er digitalt kompetente (eller ikke ønsker å være det), lett kan havne utenfor de nye tjenestene. Er det etisk sett akseptabelt med en viss